

Доповнено і змінено на підставі постанови КМУ від 23.03.2016р. № 261

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою університету
Протокол від 31 01 2017 р.
№ 9
Голова Вченої ради
М.Є. Скиба М.Є. Скиба

ПОЛОЖЕННЯ **про підготовку фахівців наукових ступенів** **доктора філософії і доктора наук** **у Хмельницькому національному університеті**

1. Загальні положення

1.1. Аспірантура і докторантура є науковим структурним підрозділом Хмельницького національного університету (далі-університет), який здійснює підготовку фахівців освітньо-наукового ступеня доктора філософії та наукового ступеня доктора наук, відповідно у своїй діяльності керуючись Законом України «Про вищу освіту», відповідними постановами Кабінету Міністрів України, наказами Міністерства освіти і науки України та цим Положенням.

1.2. Підготовка здобувачів ступеня доктора філософії здійснюється:

– в аспірантурі університету за очною (денною) або заочною формою навчання;

– поза аспірантурою (для працівників, які професійно здійснюють наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи в університеті).

Підготовка здобувачів ступеня доктора наук здійснюється:

– в докторантурі університету за очною (денною) формою навчання;

– шляхом самостійної підготовки їх наукових досягнень до захисту.

1.3. Впровадження освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні в університеті здійснюється згідно ліцензії.

1.4. Підготовка осіб в аспірантурі та докторантурі здійснюється:

– за рахунок коштів державного бюджету (за державним замовленням);

– за рахунок коштів юридичних чи фізичних осіб (на умовах договору, зокрема за кошти грантів, які отримав вищий навчальний заклад (наукова установа) на проведення наукових досліджень, за якими передбачається підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії або доктора наук).

1.5. Іноземці та особи без громадянства можуть навчатися в аспірантурі чи докторантурі на підставі:

– міжнародних договорів України;

- загальнодержавних програм;
- договорів, укладених університетом з юридичними та фізичними особами.

1.6. Науково-методичне забезпечення та організацію діяльності аспірантури і докторантури університету здійснює Вчена рада університету (науково-технічна рада університету).

Координаційну діяльність та контроль структурних підрозділів, які здійснюють підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії і доктора наук, виконує відділ аспірантури та докторантури.

1.7. Для врегулювання відносин між аспірантом або докторантом та університетом укладається угода (договір).

1.8. Вступ до аспірантури та докторантури здійснюється на конкурсній основі відповідно до цього Положення, Умов прийому на навчання до вищих навчальних закладів, затверджених МОН, та правил прийому до університету.

1.9. Правила прийому до аспірантури та докторантури затверджує вчена рада університету на основі Умов прийому на навчання до вищих навчальних закладів та в установлені строки оприлюднює їх на офіційному веб-сайті університету.

1.10. Правила прийому до університету діють протягом відповідного навчального року.

1.11. Нормативний строк підготовки доктора філософії в аспірантурі становить чотири роки, а підготовки доктора наук у докторантурі – два роки.

1.12. Підготовка в аспірантурі чи докторантурі передбачає виконання особою відповідної освітньо-наукової або наукової програми університету за певною спеціальністю та проведення власного наукового дослідження. Невід'ємною складовою освітньо-наукової програми аспірантури та наукової програми докторантури є підготовка та публікація наукових статей.

1.13. Аспіранти і докторанти проводять наукові дослідження згідно з індивідуальним планом наукової роботи, в якому визначаються зміст, строки виконання та обсяг наукових робіт, а також запланований строк захисту дисертації протягом періоду підготовки в аспірантурі та докторантурі.

Індивідуальний план наукової роботи погоджується аспірантом з його науковим керівником та затверджується вченою радою університету (після обговорення кафедрою та вченою радою факультету) протягом двох місяців з дня зарахування.

Індивідуальний план наукової роботи є обов'язковим до виконання аспірантом відповідного ступеня і використовується для оцінювання успішності запланованої наукової роботи.

Порушення строків виконання індивідуального плану наукової роботи без поважних причин, передбачених законодавством, може бути підставою

для ухвалення вченою радою університету рішення про відрахування аспіранта або докторанта.

1.14. Особа, яка раніше навчалася в аспірантурі або в докторантурі за державним замовленням і не захистилася або була відрахована з неї достроково, має право повторного вступу до аспірантури або докторантури за державним замовленням лише за умови відшкодування коштів, витрачених на її підготовку, у визначеному КМ України порядку.

1.10. Підготовка в аспірантурі та докторантурі завершується захистом наукових досягнень аспіранта або докторанта у спеціалізованій вченій раді. Здобувачі мають право на вибір спеціалізованої вченої ради.

1.11. Аспірант або докторант, який захистився до закінчення строку підготовки в аспірантурі або докторантурі, має право за власним вибором:

– отримати одноразову виплату в сумі залишку стипендії, передбаченої у бюджеті університету на відповідний календарний рік, та за власною заявою бути відрахованим з аспірантури або докторантури;

– отримати за власною заявою оплачувану академічну відпустку на строк, що залишився до завершення нормативного періоду підготовки в аспірантурі або докторантурі.

Якщо аспірант захистив дисертацію на другому чи третьому році підготовки в аспірантурі та був обраний за конкурсом на відповідну посаду наукового (науково-педагогічного) працівника в університеті, то загальна сума залишку стипендії нараховується йому як щомісячна надбавка до заробітної плати.

2. Правила прийому до аспірантури та докторантури

2.1. План прийому до аспірантури і докторантури за державним замовленням розробляється щорічно відділом аспірантури та докторантури на основі перспективного плану підготовки кадрів вищої кваліфікації та заявок завідувачів кафедр (щороку до 20 грудня) і подається на затвердження до Міністерства освіти і науки України (щороку до 25 грудня).

2.2. Вступники до аспірантури (докторантури) подають на ім'я ректора такі документи:

- заяву;
- особистий листок з обліку кадрів з автобіографією;
- 2 фотокартки 3x4;
- список опублікованих наукових праць і винаходів ;
- копію довідки про присвоєння ідентифікаційного номера;
- копію паспорта та диплом про вищу освіту - подаються з оригіналом вступником особисто.

2.2.1. Крім зазначених документів додаються:

для аспірантів:

– копію диплома про закінчення вищого навчального закладу із зазначенням спеціальності (спеціалізації) магістра з вкладишем до нього;

- сертифікат міжнародного зразка з іноземної мови (за наявності);
- військовий квиток або посвідчення про приписку (для військовозобов'язаних);
- назву теми майбутньої дисертації;
- документи, що підтверджують наукові та навчальні досягнення вступників для нарахування додаткових балів.

для докторантів:

- розгорнутий план дисертації на здобуття наукового ступеня доктора наук;
- копію диплома про присудження наукового ступеня доктора філософії.

Трудова книжка (за наявності) із записом про звільнення з останнього місця роботи у зв'язку із вступом до аспірантури з відривом від виробництва (докторантури) та довідка про середньомісячну заробітну плату з останнього місця роботи (за підписом керівника установи та головного бухгалтера) для нарахування стипендії подаються аспірантом (докторантом) особисто в десятиденний термін після зарахування до аспірантури.

2.3. Документи для вступу подаються у терміни:
з 10 по 25 липня.

Вступні випробування до аспірантури – з 28 липня по 10 серпня. Зарахування на навчання проводиться наказом ректора не пізніше 15 серпня. Початок занять з 1 вересня.

2.4. Тема дисертації, індивідуальний план роботи аспіранта або докторанта, після обговорення кафедрою та вченою радою факультету, затверджуються Вченою радою університету протягом двох місяців з дня зарахування.

2.5. Особам, зарахованим до аспірантури чи докторантури за державним замовленням стипендія призначається з дня їх зарахування, а тим, які навчаються в аспірантурі або в докторантурі за договором, – відповідно до умов договору.

3. Умови прийому до аспірантури та докторантури

3.1. До **аспірантури** на конкурсній основі приймаються особи, які здобули вищу освіту ступеня магістра. До вступних випробувань допускаються особи, які вчасно подали всі необхідні для вступу документи згідно з правилами прийому до університету.

Особа, яка подає для вступу до аспірантури диплом, що виданий іноземним вищим навчальним закладом, допускається до вступних випробувань нарівні з іншими особами. Зарахування такого вступника здійснюється в разі успішного складення ним вступних випробувань та прийняття вченою радою університету рішення про визнання його диплома.

3.2. Рішення про допуск до складання вступних іспитів до аспірантури, за результатами співбесіди та розгляду особистих справ претендентів, виноситься приймальною комісією.

3.3. Вступні випробування до аспірантури університету складаються із:

– вступного іспиту із спеціальності (в обсязі програми рівня вищої освіти магістра з відповідної спеціальності);

– вступного іспиту з іноземної мови (англійської, німецької, французької) н в обсязі, який відповідає рівню B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти). Вступник, який підтвердив свій рівень знання, зокрема англійської мови, дійсним сертифікатом тестів TOEFL, або International English Language Testing System, або сертифікатом Cambridge English Language Assessment, звільняється від складення вступного іспиту з іноземної мови. Під час визначення результатів конкурсу зазначені сертифікати прирівнюються до результатів вступного випробування з іноземної мови з найвищим балом;

3.4. Особам, які допущені до складання вступних іспитів для підготовки відповідно до Закону України «Про відпустки» надається додаткова оплачувана відпустка за місцем роботи з розрахунку 10 днів на кожний вступний іспит.

3.5. За результатами вступних іспитів приймальна комісія приймає рішення щодо зарахування вступника до аспірантури. Зарахування до аспірантури проводиться наказом ректора.

3.6. Вступники до аспірантури, які не пройшли за конкурсом, мають право на зарахування за договором понад план державного замовлення.

3.7. Аспіранту одночасно з його зарахуванням відповідним наказом ректора призначається науковий керівник з числа наукових або науково-педагогічних працівників з науковим ступенем.

Науковий керівник аспіранта здійснює наукове керівництво роботою над дисертацією, контролює виконання затвердженого ним індивідуального плану та несе особисту відповідальність за якісне написання аспірантом дисертації.

3.8. Кількість аспірантів, прикріплених до наукового керівника – доктора наук – не повинна перевищувати 5 осіб одночасно (разом з докторантами), а для наукового керівника – доктора філософії – 3 осіб, включаючи аспірантів, підготовка яких здійснюється поза державним замовленням.

На здійснення наукового керівництва відводиться щороку 50 академічних годин на одного аспіранта або докторанта.

3.9. За результатами щорічного звітування на кафедрі і вченій раді факультету аспірант переводиться на наступний рік навчання або відраховується з аспірантури. Докторант звітує на вченій раді університету.

3.10. До **докторантури** приймаються особи, які мають науковий ступінь доктора філософії, наукові здобутки та опубліковані праці з обраної наукової спеціальності і які в змозі на високому науковому рівні проводити фундаментальні, пошукові і прикладні наукові дослідження.

3.11. Для вступу до докторантури вступник не менше ніж за місяць до вступу подає кафедрі, вченій раді факультету розгорнутий план роботи над дисертацією та/або інформацію про обсяг наукової роботи, необхідної для підготовки результатів проведених досліджень до захисту. Протягом місяця з дня надходження документів від усіх вступників рада факультету шляхом таємного або відкритого голосування визначає можливість кожного вступника до зарахування до докторантури.

Вчена рада університету розглядає висновки кафедри та ради факультету щодо вступника і приймає рішення про зарахування до докторантури. Рішення вченої ради оформляється наказом ректора університету.

3.12. Для надання допомоги докторанту в написанні дисертації призначається науковий консультант з числа висококваліфікованих науково-педагогічних і наукових кадрів, докторів наук, які мають звання професора.

Науковий консультант несе особисту відповідальність за якісне і своєчасне виконання докторантом дисертації. Науковим консультантом можуть призначатися також провідні вчені – доктори наук сторонніх організацій.

На здійснення наукового консультування відводиться щороку 50 академічних годин на одного докторанта. Науковий консультант може здійснювати підготовку лише одного докторанта.

3.13. Доктор філософії, який має вагомні здобутки з певної наукової спеціальності і виконав не менше двох третин (66 %) плану дисертаційної роботи, може бути переведений на посаду наукового співробітника для завершення дисертації на здобуття наукового ступеня доктора наук тривалістю до двох років. Для цього особа подає на ім'я ректора заяву із зазначенням необхідної тривалості перебування на посаді наукового співробітника, а також розгорнутий план дисертації на здобуття ступеня доктора наук, календарний графік його виконання та список опублікованих наукових праць і винаходів.

3.14. Вчена рада університету, розглянувши висновки відповідної кафедри щодо можливості переведення доктора філософії на посаду наукового співробітника, визначає можливі терміни виконання дисертації і приймає рішення про переведення його на посаду наукового співробітника.

3.15. Особи, які переведені для завершення дисертації на посади наукових співробітників, після закінчення першого року перебування на посаді наукового співробітника звітують на вченій раді університету. За підсумками звіту вченою радою університету приймається рішення про подальше перебування їх на посаді наукового співробітника на наступний річний термін.

3.16. Після закінчення терміну перебування на посаді наукового співробітника особа зобов'язана подати підготовлену докторську дисертацію і представити її на засіданні Вченої ради університету.

3.18. За особою, переведеною на посаду наукового співробітника для завершення дисертації на здобуття ступеня доктора наук, зберігається право повернення до університету на посаду викладача з урахуванням набутого нею рівня кваліфікації.

3.19. Особи, які були переведені на посаду наукового співробітника для завершення дисертації на здобуття ступеня доктора наук, але не завершили її, надалі права вступу до докторантури та права отримання творчої відпустки не мають.

4. Права і обов'язки аспірантів і докторантів

4.1. Аспіранти і докторанти мають право на:

– користування навчально-виробничою, науковою, культурно-спортивною, оздоровчою базою університету;

– отримання всіх видів відкритої наукової інформації і наукового консультування;

– участь у науковій діяльності кафедри, лабораторії; -

– участь у конкурсах на отримання грантової підтримки наукових досліджень та стипендій, заснованих на честь видатних діячів науки, освіти, культури, громадських діячів, а також заснованих Президентом України, Кабінетом Міністрів України, державними чи недержавними органами, підприємствами, установами чи організаціями.

– академічну відпустку, зокрема за станом здоров'я, у зв'язку з вагітністю та пологами, для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, відповідно до законодавства.

– щорічні канікули тривалістю до двох календарних місяців, які включаються до загального терміну навчання у разі зарахування на навчання з відривом від виробництва;

– роботу за сумісництвом відповідно до законодавства України;

– забезпечення впорядкованим житлом на час навчання за умови оплати вартості користування житлом самим аспірантом або докторантом (для іногородніх);

– працевлаштування згідно з угодою у разі зарахування на навчання за державним замовленням або договором.

4.3. Покладення на аспіранта чи докторанта обов'язків, не пов'язаних з виконанням відповідної освітньо-наукової (наукової) програми та підготовкою дисертації (монографії, статей), забороняється.

4.4. Аспіранти і докторанти зобов'язані:

– дотримуватися вимог законодавства, моральних, етичних норм поведінки;

– глибоко оволодівати знаннями, практичними навичками, професійною майстерністю, підвищувати загальний культурний рівень;

– опанувати методологію проведення наукових досліджень;

– виконувати індивідуальний план наукової роботи та систематично звітувати про хід його виконання на засіданні кафедри, вченій раді факультету;

– захистити в установлений строк свої наукові досягнення у вигляді дисертації (для аспірантів) та у вигляді дисертації, або опублікованої монографії, або за сукупністю опублікованих у вітчизняних і міжнародних рецензованих фахових виданнях статей (для докторантів) у спеціалізованій вченій раді.

5. Здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою

5.1. Особи, які професійно провадять наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи в ХНУ, мають право здобувати вищу освіту ступеня доктора філософії поза аспірантурою без переривання трудової діяльності або під час перебування у творчій відпустці.

Такі особи прикріплюються строком до п'яти років до аспірантури університету за відповідною спеціальністю.

Здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою передбачає повне та успішне виконання відповідної освітньо-наукової програми та навчального плану аспірантури згідно із затвердженими в установленому порядку індивідуальним навчальним планом та індивідуальним планом наукової роботи прикріпленої особи та публічний захист дисертації у спеціалізованій вченій раді.

5.2. Правила та процедура прикріплення.

5.2.1. Здобувачі подають до відділу аспірантури та докторантури університету щороку до 31 травня такі документи:

- заяву;
  - особистий листок з обліку кадрів з фотокарткою;
  - автобіографією;
  - список опублікованих наукових праць і винаходів ;
  - копію паспорта та диплом про вищу освіту з вкладишем до диплому
- подаються з оригіналом особисто.
- рішення кафедри та вченої ради факультету.

Вчена рада університету розглядає висновки кафедри та вченої ради факультету і приймає рішення щодо прикріплення цієї особи. Рішення Вченої ради оформлюється наказом ректора.

5.3. Навчання на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти осіб, які прикріплені до університету для реалізації свого права на здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою, а також їх наукове керівництво здійснюється за кошти університету.

.4. Особи, прикріплені до університету з метою здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою, мають всі права і обов'язки, визначені у розділі 4 цього Положення.

5.5. У разі звільнення з роботи особа втрачає право здобувати вищу освіту ступеня доктора філософії поза аспірантурою університету та має право:

– вступити до аспірантури університету для здобуття відповідного ступеня за очною або заочною формою навчання і зарахування їй відповідних кредитів ЄКТС, здобутих поза аспірантурою.

Перший проректор,
проректор з НП і
наукової роботи

М.П.Войнаренко

Завідувач аспірантури
та докторантури

В.І.Петяк